

1425

Llegeixen (PI 6)

(ALDC, IX, 2022. Llegeixen [PI 6])

(Prèviament a aquest comentari s'ha de consultar el que diem al mapa 1420.)

La sisena persona del present d'indicatiu del llat. vg. era *LEGENT* que, a través de la diftongació condicionada de *Ē* (cf. oc. *liejon*) i de la palatalització de *L-* inicial (com la de *LŌCU > lloc*), va desembocar en *lli[dʒ]en*, forma rizotònica antiga i conservada en val., tort., parlars ribagorçans, men. i alg., amb les var. *lli[dʒ]in* 85, de l'alg., ensordida en *lli[tʃ]en*, del val. central i de parlars ribagorçans, i desafricada en *lli[ʒ]en* 70, 71, 128, 133, 135-137, 140-144, 146-148, 150; *lleien* 100 és continuïtat d'àrea lingüística arag. (veg. mapa 1420).

Però, al costat d'aquestes formes rizotòniques, el cat. n'ha desenvolupat unes altres, arrizotòniques, amb l'antic sufix -ESCINT o -ISCINT. Prescindint de la variació vocàlica de la síl·laba inicial (*lle-*, *lli-*; veg. mapes 1358 i 1359), reunim els resultats en dos blocs: l'oriental, que ha apostat per

-ESCINT, i l'occidental, per -ISCINT. I així trobem que 1) l'oriental presenta formes com *llegeixen*, amb les var. *lle[dʒ]eixen* 74-82, amb africació, *llegessen* 40, amb dissimilació de palatals; 2) l'occidental ha imposat els der. de -ISCINT, *lle[ʒ]ixen*, amb la var. *lle[dʒ]ixen* 115, amb africació, i les dissimilades *lle[ʒ]issen* 98, 110, 124, 130, 139, *lle[dʒ]issen* 101, 122, amb africació, *lle[tʃ]issen* 89, 90, 102, 106, 125, 131, 132, 134, 138, amb apitxament, *lle[z]issen* 95, 149, per dissimilació de palatals.

Llegeixen (model *serveixen*) és la forma normativa des del *DOrt*, 1917; la *GIEC* (pàg. 280) hi afegeix *llegixen* (*servixen*) i entre les "Observacions" les formes pures (tipus *llig*) dels parlars valencians i baleàrics. La *PEOLC Morfologia* (pàg. 25) considera *llegeixen/llegixen* (model *serveixen/servixen*) d'àmbit general, però matisa que la forma *llegeixen* (*serveixen*), en els parlars valencians, és pròpia només de registres molt formals.

